

Resumé af ph.d.-afhandlingen:

Stilistiske Praksisser i Storbyens Heterogene Skole. En etnografisk og sociolingvistisk undersøgelse af sproglig variation.

Pia Quist. Nordisk Forskningsinstitut, afd. for dialektforskning. Københavns Universitet.

På baggrund af en etnografisk undersøgelse i to 1.g-klasser på et Københavnsk gymnasium behandler jeg i denne afhandling en række sammenhængende sociolingvistiske temaer – sociolingvistik i senmoderniteten, praksisfællesskaber, identitet, stil og stilistiske praksisser. Temaerne relaterer sig til problemstillinger som kan formuleres i tre overordnede spørgsmål:

I. Hvordan kan sproglig variation i en senmoderne, urban og heterogen sammenhæng undersøges i et sociolingvistisk perspektiv?

II.a. Hvordan giver sprogbrugere sproglig variation social betydning?

II.b. Hvordan kan kvantitative variabel-analyser og kvalitative interaktionsanalyser på en givtig måde supplere hinanden i udforskningen af den sproglige variations sociale betydningsside?

Med inspiration hos Eckert (1996, 2004) undersøger jeg sproglig variation som en integreret del af stilistiske praksisser idet jeg anskuer sproglig variation som en del af stilkonstruktioner (og ikke omvendt). Jeg identificerer syv stilklynger, tre maskuline og fire feminine. En stilklynge er en samling af tegn som over tid klynger sig sammen, dvs. udøves af praksisfællesskabets deltagere i regelmæssige bundter. Deltagerne kan (og gør det) bruge af ressourcer fra forskellige klynger. I mine registreringer af tegn der klynges sammen, er tegn forstået bredt som både kropstegn, fysiske bevægelser på skolens arealer, signalering af skole-attitude, præferencer for musik og tøj, brug af slang, engelsk, multietnolektale træk m.m. Jeg har registreret at der er regularitet i hvordan disse tegn klynges sammen af udøverne, og jeg argumenterer for at det er denne regularitet der gør at stilklyngerne bliver meningsfulde i praksisfællesskabets repertoire.

I de kvantitative analyser (afhandlingens del 5) undersøger jeg variationen af affrikationen af ordinitialt *t* og finder at drenge med dansk etnisk baggrund affrikerer signifikant længere end alle andre. Jeg foretager endvidere en kvantitativ analyse af leksikalske ressourcer (slang, bandeord, engelsk og andre sprog) og finder at samme mønster gør sig gældende som for (*t*) – drenge med dansk etnisk baggrund bruger signifikant flere af de leksikalske ressourcer end alle andre. Variationen i disse forskellige ressourcer falder dog ikke blot sammen med kønnede og etniske forskelle. Det viser sig at det lange *t* og frekvent brug af de leksikalske ressourcer klynger sig sammen med en række andre tegn i en stilklynge som jeg benævner *dansk, sej*.

I de kvalitative interaktionsanalyser (afhandlingens del 6) undersøger jeg hvordan deltagerne bruger de stilistiske ressourcer i præsentationer af forskellige personae. Her konkluderer jeg bl.a. at når praksisperspektivet (og dermed en tidlig dimension der rækker ud over den enkelte samtale) inddrages i interaktionsanalyserne, bliver det klart at deltagerens positioner i det sociale landskab er

medafgørende for deres selvfremsstillinger i de konkrete samtaler. Jeg argumenterer desuden for at vi med praksisbegrebet og et multidimensionalt stilbegreb på en frugtbar måde kan forbinde indsigter fra kvantitative og kvalitative analyser i vores udforskning af den sproglige variations sociale betydningsside.

Indholdsfortegnelse

Resumé	1
Summary in English	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

DEL I INDLEDNING

Kapitel 1: Problemindkredsning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
1.1 Den indledende historie	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
En skole.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Stil	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Fællesskab.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Identitet	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Betydning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
1.2 En undersøgelse af sproglig variation som stilistisk praksis	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Problemformulering	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
1.3 Afhandlingens opbygning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

DEL II TEORETISK RAMME

Kapitel 2: Sociolingvistikens senmoderne udfordringer	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
2.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
2.2 De store fortællingers død.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
2.3 Globalisering.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
2.4 Senmodernitet og identitet	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
2.5 Sammenfattende.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Kapitel 3: Sociolingvistikens sprogsamfund	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
3.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
3.2 Modernitetens sprogsamfund	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
3.3 Senmodernitetens sprogsamfund	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
3.4 Fra regler og system til agens og praksis	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Kapitel 4: Praksisfællesskab	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
4.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
4.2 En teori om praksis, fællesskab og identitet.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Praksis + fællesskab	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Betydning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Identitet	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
4.3 Et analyseniveau	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
4.4 PF og sociolingvistik.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
PF og social identitetsteori	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
PF og sociale netværk	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
4.5 Praksisdimensioner i 1.a og 1.x	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
4.6 Sammenfattende.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Kapitel 5: Identitet	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
5.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
5.2 Subjekt, tegn og performance	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
5.3 Sociolingvistik og identitet	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
5.4 Persona.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
5.5 Sammenfattende.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Kapitel 6: Stil og stilistisk praksis	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
6.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
6.2 Stil i sociolingvistikken.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Stil i variationistisk sociolingvistik	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Stilisering i interaktionel sociolingvistik.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
6.3 Stilistisk praksis	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Stil som bricolage og distinktion.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
6.4 Definition af stil og stilistisk praksis.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

DEL III ETNOGRAFI OG UNDERSØGELSENS DESIGN

Kapitel 7: Etnografi og sociolingvistik: Gamle og nye spørgsmål	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
--	-----------------------------------

7.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
7.2 Ethnography of speaking	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
7.3 Etnografi i udforskningen af sproglig variation	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Kapitel 8: Feltarbejdet – Hvor og hvordan?	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
8.1 Hvor?	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Metropolitanskolen	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
1.a og 1.x	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
8.2 Hvordan?.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
8.3 Dagbogen	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Første skoledag	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Efter en uge	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Efter en måned	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Efter halvanden måned.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
8.4 Deltager eller flue på væggen?.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
8.5 Tegningerne – fysisk placering	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
8.6 Interview	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
8.7 Spørgeskemaer m.m.	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Sammenfatning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

DEL IV DET SOCIALE LANDSKAB

Kapitel 9: Praksisfællesskabets konturer	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
9.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
9.2 Landskab og enklaver	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
9.3 Grupperinger	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
"Hvilke grupper synes du der er i klassen?"	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
"Alle snakker med alle"	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
"Hvem snakker du mest med i klassen?"	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
9.4 Relationer på tværs af 1.x og 1.a.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
9.5 Insidere, outsiders og trickstere	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Insidere	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Outsidere	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Trickstere	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

9.6 Sammenfattende.....Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Kapitel 10: Tegn der samler og adskiller	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
10.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
10.2 Kønnede forskelssætninger	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Malou og drengene.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Adam.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Fodbold	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
10.3 Etnicitet.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Ry og holdninger i spørgeskemabesvarelserne	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
"Tosprogede".....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
"Udlændinge", "perkere" og "danskere"	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
10.4 Etnificerede tegn	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Racialiserede forskelssætninger	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Etnicitetscrossing?.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Tørklæde	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Alkohol	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
10.5 Skole-attitude	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Signalering af engagement i klasseundervisningen.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
PC-vaner.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
"Hvad synes du er det vigtigste i gymnasiet?"	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
10.6 Præferencer	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Rygere	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Tøj.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Musik	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Wall paper	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
10.7 Sammenfatning: Stilklynger	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

DEL V KVANTITATIVE ANALYSER

Kapitel 11: Lokale ressourcer	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
11.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
11.2 Sociolingvistisk ressource vs. sociolingvistisk variabel.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
11.3 Udvælgelsen af ressourcer til analyse – et par metodeovervejelser	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Fremgangsmåde	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Kapitel 12: Fonetiske ressourcer	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
12.1 Kraftige konsonanter.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Maltets konsonanter	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
12.2 Den kvantitative analyse af t-affrikation.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Durationsmåling af t-affrikation.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
To kontekster: Oplæsning og samtale	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
12.3 Resultater	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Situationsbestemt stilskeft?.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Anava-test	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
12.4 Prosodiske ressourcer - multietnolekt	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Multietnolektal udtale	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Kapitel 13: Leksikalske ressourcer	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
13.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
13.2 Slang	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Slang eller skældsord?.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
13.3 Bandeord.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
13.4 Engelsk og ord og fraser fra andre sprog	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
13.5 Fremgangsmåde	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
13.6 Resultater	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Leksis	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Slang	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Bandeord	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Engelsk	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
13.7 Sammenfattende	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Kapitel 14: Sociolingvistiske ressourcer og stilistiske praksisserFejl! Bogmærke er ikke defineret.

14.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
14.2 (t)-ressourcen	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
14.3 De leksikalske ressourcer	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Leksis	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Bandeord	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Engelsk	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
14.4 Multietnolekt	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Selvrapportering i spørgeskemaerne	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Observationer: Dagbog og båndoptagelser	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
14.5 Sammenfattende	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Stil, repertoire og bevidsthed	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

DEL VI INTERAKTIONSANALYSER

Kapitel 15: Når Olav gør være *sej*Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

15.1 Indledning: tegn og performance, være og gøre	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
15.2 Olavs selvoptagelser	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
15.3 Hvad vil det sige at gøre være <i>sej</i> ?	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
15.4 Sammenfattende	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Kapitel 16: Når Catrine *blander*Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

16.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
16.2 Give me a name	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
16.3 Sammenfattende	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

Kapitel 17: CrossingFejl! Bogmærke er ikke defineret.

17.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
17.2 Begrebet crossing	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Ritual og liminalitet	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Ind- og ud-grupper	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
17.3 Crossing til multietnolekt	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
17.4 Sammenfattende	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

DEL VII AFSLUTNING

Kapitel 18: Konklusion og perspektiverFejl! Bogmærke er ikke defineret.

18.1 Indledning	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
18.2 Den sproglige variations sociale betydningsside	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
18.3 Sproglig variation i senmoderniteten	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Praksisfællesskaber som teori og analyseniveau	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Sprog i storbyen	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
T-affrikation	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
T-affrikation og sprogforandring	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.

LitteraturFejl! Bogmærke er ikke defineret.

Bilag 1: TransskriptionskonventionerFejl! Bogmærke er ikke defineret.
Bilag 2: Skitse over siddepladser i 1.a.....Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Bilag 3: Tøj.....Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Bilag 4: Musik.....Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Bilag 5: Wall-paper-billederFejl! Bogmærke er ikke defineret.
Bilag 6: Slang.....Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Bilag 7: Spørgeskema.....Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Bilag 8: MultietnolektFejl! Bogmærke er ikke defineret.